

เงื่อนไขการค้นหา

จังหวัด

อุดรธานี

อำเภอ

ท่าปลา

อปท.

เทศบาลตำบลท่าปลา

ชื่อหน่วยงาน/
โครงการ

2.1.1

ประเภท

-ทั้งหมด-

ค้นหา

แสดงทั้งหมด

เพิ่มข้อมูล

ออกรายงาน

ลำดับ

จังหวัด

อำเภอ

อปท.

ชื่อหน่วยงาน/โครงการ

ประเภท

1

อุดรธานี

ท่าปลา

เทศบาลตำบลท่าปลา

ประชาสัมพันธ์กิจกรรม

ผลิตภัณฑ์

2

อุดรธานี

ท่าปลา

เทศบาลตำบลท่าปลา

ประชาสัมพันธ์เชื้อ ศาสนา พิธีกรรม

กระบวนการ

3

อุดรธานี

ท่าปลา

เทศบาลตำบลท่าปลา

ภาษาและวรรณกรรม (เพลงพื้นบ้าน)

กิจกรรม

DLA-INF-062 [1062-app03]					
4	อุตสาหกรรม	ท่าปลา	เทศบาลตำบลท่าปลา	ขบวนข้าวตอก	ผลิตภัณฑ์
5	อุตสาหกรรม	ท่าปลา	เทศบาลตำบลท่าปลา	โครงการ	การบริการ

หน้า: 10 รายการ

1 ถึง 5 จาก 5

Copyright ©2020 Department of Local Administration. All right reserved. [11/06/2567 09:10:02] [192.168.123.251][info62-app03]
[FEBOCFC5A87677D21D20BFE1134B530A]

ข้อมูลนวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จังหวัด	อุดรธานี
อำเภอ	ท่าปลา
อปท.	เทศบาลตำบลท่าปลา
ชื่อนวัตกรรม/โครงการ	ปราชญ์ด้านหัตถกรรม
ประเภท	ผลิตภัณฑ์
ชื่อผู้รับผิดชอบ นวัตกรรม/โครงการ	นายจินดา ยศดีเสา
ปีที่ทำ	2559
	เบอร์ติดต่อ

รางวัลที่ได้รับ

ลำดับ	ปีที่ได้รับรางวัล	ชื่อรางวัล
ยังไม่พบข้อมูล		

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

รายละเอียด

การจักสานไม้กวาดดอกหญ้า ไม่กวาดทางมะพร้าว ใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ต้นไม้

ไม่ พงศอกหน้า ทางมะพร้าว รัชทำคือ

อรูปภาพ

ลำดับ	รูปภาพ	รายละเอียด
ยังไม่พบข้อมูล		

กลับ

Copyright ©2020 Department of Local Administration. All right reserved. [11/06/2567 13:54:51] [192.168.123.251][info62-app05]
[4CA3E1A7380339296F736A4D279D4921]

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของเทศบาล

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นชุมชนที่ราษฎรได้อพยพมาจากพื้นที่อำเภอท่าปลาเดิมที่มีการก่อสร้างเขื่อนสิริกิติ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยทางราชการได้มอบหมายให้นิคมสร้างตนเองลำน้ำน่าน กรมประชาสัมพันธ์ (เดิม) เป็นฝ่ายจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร และได้กันพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้ใช้เป็นศูนย์ราชการอำเภอท่าปลา ต่อมาราษฎรได้ปรับปรุงพื้นที่จนเป็นชุมชนใหม่ มีสถานที่ประกอบการค้าและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เกิดขึ้น จึงได้ยกฐานะชุมชนเป็นสุขาภิบาลท่าปลา เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๖ ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลท่าปลา เป็นเทศบาลตำบลท่าปลา ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๒ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มกับเนินเขาเล็ก ๆ ดินมีลักษณะปนหินกรวดเล็ก ๆ ทำให้ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป การเกษตรกรรม แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะสภาพของดินไม่สมบูรณ์ และสภาพภูมิอากาศไม่อำนวย

เทศบาลตำบลท่าปลา มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๒.๙๑๕ ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านสามร้อยเมตร หมู่ที่ ๑๒ ตำบลท่าปลา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านเนินสวน หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าปลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านน้ำคอม หมู่ที่ ๓ ตำบลท่าปลา

๑.๒ เขตการปกครอง

เทศบาลตำบลท่าปลา มีพื้นที่ประมาณ ๒.๙๑๕ ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครอง ออกเป็น ๖ ชุมชน และอยู่ในพื้นที่ของตำบลท่าปลา ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมดของหมู่ที่ ๑ และบางส่วนของหมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๘ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ประกอบด้วยชุมชนดังต่อไปนี้

ภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชนเทศบาลตำบลท่าปลา

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านซึ่งเรียนรู้มาจากปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน หรือผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถิ่นต่างๆ ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นเรื่องการทำมาหากิน เช่น การจับปลา การจับสัตว์ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทอผ้า การทำเครื่องมือการเกษตร

ภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นความรู้ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดมาให้เรามีวิธีการหลายอย่างที่ทำให้ความรู้เหล่านี้เกิดประโยชน์แก่สังคมปัจจุบัน คือ

การอนุรักษ์ คือ การบำรุงรักษาสิ่งที่ดีไว้ เช่น ประเพณีต่างๆ หัตถกรรม และคุณค่าหรือการปฏิบัติตนเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับคนและสิ่งแวดล้อม

การฟื้นฟู คือ การรื้อฟื้นสิ่งที่ดึกดำบรรพ์ที่หายไป เลิกไป หรือกำลังจะเลิกให้กลับมาเป็นประโยชน์ เช่น การรื้อฟื้นดนตรีไทย

การประยุกต์ คือ การปรับหรือผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันให้เหมาะสมกับสมัยใหม่ เช่น การใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลประสานกับการรักษาใหม่ การทำพิธีขอขมาต้นไม้ เพื่อให้เกิดสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติรักษาป่ามากยิ่งขึ้น

การสร้างใหม่ คือ การคิดค้นใหม่ที่สัมพันธ์กับความรู้ดั้งเดิม เช่น การประดิษฐ์โปงลาง การคิดโครงการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน โดยอาศัยคุณค่าความเอื้ออาทรที่ชาวบ้านเคยมีต่อกันมาหารูปแบบใหม่ เช่น การสร้างธนาคารข้าว ธนาคารโคกระบือ การรวมกลุ่มแม่บ้าน เยาวชน เพื่อทำกิจกรรมกันอย่างมีระบบยิ่งขึ้น

ภูมิปัญญาอาหารพื้นบ้าน

ปราชญ์การทำขนมข้าวตอก

ประวัติ

การศึกษา

อาชีพ

- นางจันทร์ตา สีดาแก้ว อายุ ๖๗ ปี
 - ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านท่าปลา
 - เกษตรกร
 - บ้านเลขที่ ๑๔ หมู่ ๘ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๕๐

การศึกษา

อาชีพ

- นางจันทร์ตา คำด้วง อายุ ๗๑ ปี
 - ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านท่าปลา
 - แม่บ้าน
 - บ้านเลขที่ ๑๓๓/๑ หมู่ ๑ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๕๐

ชุมชนเทศบาลตำบลท่าปลา เป็นชุมชนชาวไทยยวน เดิมอำเภอท่าปลา เคยขึ้นตรงกับจังหวัดน่าน แต่ด้วยระยะทางที่ต้องไปติดต่อราชการ เป็นการเดินทางที่ไกลมาก จึงยกมาขึ้นกับจังหวัดอุตรดิตถ์ และต่อมาได้มีการอพยพย้ายถิ่นฐานเดิมเนื่องจากการสร้างเขื่อนสิริกิติ์ จำนวน ๔ ตำบล คือ ตำบลท่าปลา หาดลำ จริม ร่วมจิต จึงมาตั้งรกรากให้ ณ อำเภอท่าปลา ณ ปัจจุบัน จึงมีวัฒนธรรม ประเพณีที่มีความหลากหลาย ในชุมชนทั้งวัฒนธรรมด้านอาหาร เช่น ขนมข้าวตอก ซึ่งจะทำในงาน งานออกพรรษา ก็เพื่อบูชาสืบทอดการทำขนมข้าวตอก เพื่อให้อยู่คู่กับชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าปลา จนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

ส่วนผสมของกอละแม่มอย

- ข้าวเปลือกเจ้า
- ข้าวเปลือกเจ้า (ที่กำลังเป็นนมข้าว)
- น้ำอ้อย
- ถั่วลิสง
- งาดำ หรืองาขาว

อุปกรณ์

- กระทะใบบัว
- ไม้พาย
- เตา
- ถาด
- ใบตอง
- ฟืน (ใช้ไม้แห้งทำเชื้อเพลิง เช่น ไม้ไผ่ เพราะให้ไฟแรงดี)

วิธีทำ

- ตั้งกระทะให้ร้อนจัด นำข้าวเปลือกลงไปคั่วให้แตก ดังตุบตุบๆ นำภาชนะปิดเพื่อไม่ให้แตกออกนอกกระทะ
- นำข้าวตอกที่แตกแล้ว มาคัดเอาเปลือกออกทั้งหมด เอาแต่ข้าวตอกที่สมบูรณ์ไว้
- นำข้าวเปลือก สีเขียว (นํ้านมข้าว) มาคั่วให้เหลือง แล้วนำมาคัดเอาเปลือกออกก็จะได้ข้าวเม้า
- นำถั่วลิสงมาคั่วให้สุกและกะเทาะเปลือกออก
- นำงามาคั่วให้หอม
- ตั้งกระทะให้ร้อน นำน้ำอ้อยไปเคี่ยวในกระทะให้ละลาย นำส่วนผสมทั้งหมดมาเทรวมกัน
- การกวนขนมข้าวตอกต้องกวนตลอดเวลา ประมาณ ๑๐ - ๑๕ นาที โดยใช้ผู้คนจำนวน ๓ - ๔ คน และนำออกจากกระทะ
- นำมาปั้นเป็นก้อน หรือภาชนะ เช่น ถาด กระละมั่ง หรือด้วยใบจาก ทางมะพร้าว ใบลาน เป็นต้น

ปราชญ์ด้านเกษตรกรรม (โคกหนองนา)

ประวัติ

นางจิบ ตานนท์ อายุ ๖๐ ปี

บ้านเลขที่ ๔๕/๑ หมู่ ๘ ตำบลท่าปลา อำเภوتاปลา จังหวัดอุดรธานี ๕๓๑๕๐

การศึกษา ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๖ โรงเรียนท่าปลา

มีบุตร ๒ คน เป็นหญิง ๑ คน ชาย ๑ คน

อาชีพ เกษตรกร

โคกหนองนา คือ การจัดการพื้นที่ซึ่งเหมาะกับพื้นที่การเกษตร ซึ่งเป็นผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่อยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ โคก-หนอง-นา โมเดล เป็นการที่ให้ธรรมชาติจัดการตัวมันเองโดยมี มนุษย์เป็นส่วนส่งเสริมให้มันสำเร็จเร็วขึ้น อย่างเป็นระบบ เป็นแนวทางการทำการเกษตรอินทรีย์ และการสร้างวิถีชีวิตที่มีความยั่งยืนอย่างที่สุด ถ้ามองว่า โคกหนองนาโมเดล มีองค์ประกอบดังนี้คือ

โคก หรือ “พื้นที่สูง”

เป็นดินที่ถูกมนุษย์ขุดขึ้นมาจากการทำหนองน้ำ แล้วนำดินนั้นมาทำเป็นโคก บนโคกจะปลูกป่าโดยทำเป็นป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง สามารถปลูกพืช ผัก ผักสวนครัว เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ หรือเลี้ยงปลา โดยจะทำให้การเป็นอยู่ของเกษตรกรเป็นแบบพอกินพอใช้ หรือตามแนวทางขั้นพื้นฐานแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปกติแล้วได้มีการจำแนกการปลูกพืชตามแนวความสูงออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่

- ไม้หัวใต้ดิน อย่าง ขิง ข่า บุก มันมือเสือ กวาวเครือ ฯลฯ
- ไม้เรี่ยดิน อย่าง ไม้เลื้อยต่าง ๆ ไม้ว่าจะ รางจืด พริกไทย ฯลฯ
- ไม้เตี้ย ซึ่งเป็นไม้พุ่มเตี้ยที่ไม่ได้มีความสูงมากอยู่ใต้ไม้สูง และไม้กลางอย่าง มะเขือ พริก ด้ว เหยียง ผักหวานบ้าน ฯลฯ
- ไม้กลาง โดยจะเป็นต้นไม้ที่ไม่ได้สูงมาก ส่วนใหญ่เป็นไม้ผลที่สามารถเก็บกินได้ อย่าง มังคุด มะม่วง กระท้อน ขนุน สะตอ ไข่ ฯลฯ

- ไม้สูง จะเป็นไม้เรือนยอดสูงที่มีอายุยืนนาน อย่าง ยางนา ตะเคียน เต็ง รัง ฯลฯ
และเมื่อถามถึงวิธีการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง อันที่จริงก็ได้ยุ่งยาก โดยเริ่มต้นจากการนำไม้ที่โตไว
อย่าง แคน ร่ม ไม้ผล สะเดา กล้วย อ้อย รวมถึงพืชผักที่มีอายุสั้นมาปลูก เพื่อเป็นแหล่งสร้างอาหารให้กับคนใน
ครอบครัว หลังจากนั้น ๑ - ๒ ปี ก็เริ่มปลูกไม้ที่ใช้ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย เมื่อเติบโตจนมีร่มเงาให้พื้นที่ ก็ค่อย
ไปเริ่มปลูกบรรดาพืชสมุนไพร และในส่วนของพื้นที่ทำนาควรมีขนาดที่เหมาะสม สามารถปลูกข้าวได้ในปริมาณ
เพียงพอต่อการกินภายในครัวเรือน ไม่ต้องไปซื้อให้เสียเงิน ต่อด้วยการขุดบ่อน้ำ ร่องน้ำเล็ก เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น
ของชั้นดิน เลี้ยงปลาไว้เป็นอาหาร เมื่อปลูกป่า ๓ อย่าง ก็นำมาใช้ทำประโยชน์ ๔ อย่างได้ คือ ใช้ทำที่อยู่ ใช้เป็น
เครื่องมือสมุนไพร ใช้เป็นเครื่องมือหัตถกรรม ใช้เป็นร่มเงา สร้างความเย็นสบายแก่ตัวบ้าน

หนอง หรือ “หนองน้ำหรือแหล่งน้ำ”

หนองที่จะพูดถึงนี้ คือ การขุดหนองเอาไว้เพื่อกักเก็บน้ำที่มีความจำเป็นช่วงหน้าแล้ง ช่วงที่มีน้ำป่าไหล
หลาก น้ำท่วม หรือเป็นหลุมที่เอาไว้รับน้ำที่จะมาท่วมขัง (หลุมขนมครก) โดยการขุดปกติแล้วจะเรียกว่าคลองไส้ไก่
หรือคลองที่ใช้ระบายน้ำซึ่งเป็นพื้นที่ตามภูมิปัญญาแบบชาวบ้าน การขุดจะมีลักษณะคดเคี้ยวออกไปตามพื้นที่
เพื่อเป็นการกระจายน้ำให้เต็ม ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้น ลดพลังงานไม่ต้องไปรดน้ำต้นไม้ นอกจากนี้ ยังมีการทำเป็น
ฝายเอาไว้ทดน้ำ เพื่อให้สามารถเอาไปกักเก็บน้ำไว้ในพื้นที่นั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด

เมื่อพื้นที่ที่อยู่โดยรอบไม่ได้มีการกักเก็บน้ำ น้ำก็จะไหลหลากลงมาภายในหนองน้ำ รวมถึงคลองไส้ไก่ ช่วย
ให้สามารถใช้ฝายกักเก็บไว้ใช้ยามหน้าแล้งได้ ทั้งยังมีการพัฒนาพื้นที่ อย่างการขุดคลองหนอง คู คลอง เพื่อกักเก็บ
น้ำไว้ใช้ยามหน้าแล้ง และระบายออกเมื่อน้ำไหลหลาก

นา

สุดท้ายคือนา ถือเป็นพื้นที่ให้ปลูกข้าวอินทรีย์ตามแบบฉบับพื้นบ้าน ซึ่งจะมีการเริ่มต้นมากจากการพัฒนา
พื้นที่ที่ดิน อย่างการเลือกทำการเกษตรแบบอินทรีย์ยั่งยืน เพื่อคืนสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่เรียกว่าจุลินทรีย์กลับไปยังผืน
ดิน ช่วยควบคุมปริมาณน้ำที่มีอยู่ภายในนาให้สมบูรณ์ คุณหญ้าโตกำลังดี ปลอดภัยดี ปลอดภัยดี ไม่เป็นอันตรายทั้งคนที่
ปลูก รวมถึงคนที่กินด้วย นอกจากนี้ ยังมีการยกคันนา ให้มีความสูงและกว้าง เป็นการเปิดพื้นที่รับน้ำได้ ไม่เป็นภัย
เมื่อน้ำไหลหลากมาท่วม สามารถปลูกพืชได้ตามคันนา

ประโยชน์ของโคกหนองนาโมเดล

ประโยชน์ของโคกหนองนาโมเดล คือ ช่วยให้เราประหยัดมากขึ้น เพราะสามารถปลูกพืชต่าง ๆ ไว้ในพื้นที่
และสามารถใช้สอยได้ครอบคลุมทุกปัจจัย ช่วยลดความตึงเครียดด้านเศรษฐกิจ ลดความกังวลเรื่องรายรับในช่วงที่
ติดขัดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญยังไม่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม หรือความแห้งแล้งภายในพื้นที่ และทั้งหมดนี้ก็
เป็นข้อมูลต่าง ๆ ของโคกหนองนาโมเดล ที่น่าสนใจอย่างมาก ที่จะช่วยให้เกษตรกรทุกคนได้รับประโยชน์อย่าง
ที่สุด ใครยังไม่เคยลองนำไปปฏิบัติ จะนำไปทำดูก็สามารถทำได้เลยทันที รับรองว่าผลลัพธ์มีค่าแบบที่ไม่เคยคิด
มาก่อน

ภาคเหนือตอนบน

ปราชญ์เพลงพื้นบ้าน (ด้านศิลปกรรมการร้องเพลงพื้นบ้าน)

๑. นางสมควร โนชัย อายุ ๘๐ ปี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านท่าปลา (เก่า)

บ้านเลขที่ ๕๖ หมู่ ๖ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๕๐

อาชีพ -

มีบุตร ๓ คน ลูกชาย ๑ คน ลูกสาว ๑ คน

๒. นางลำพูล คำเงิน อายุ ๗๙ ปี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านหนองตาพุด

บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ ๘ ตำบลบางเก่า อำเภอลำปาง จังหวัดพิจิตร ๓๖๑๒๐

อาชีพ ทำนา

มีบุตร ๓ คน ลูกชาย ๑ คน ลูกสาว ๑ คน

๓. นางฝู่น ทองกา อายุ ปี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านท่าปลา (เก่า)

บ้านเลขที่ หมู่ ๘ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๕๐

อาชีพ -

มีบุตร ๔ คน ลูกชาย ๑ คน ลูกสาว ๑ คน

๔. นางลออ อ่อนขาว อายุ ปี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านท่าปลา (เก่า)

บ้านเลขที่ หมู่ ๘ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๕๐

อาชีพ -

มีบุตร ๒ คน ลูกสาว ๒ คน

เพลงพื้นบ้าน เทศบาลตำบลท่าปลา ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยวน ซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษและยังมีการสืบทอดการเล่นพื้นบ้านที่จะเล่นกันในช่วงว่างเว้นจากฤดูกาลทำนา หรือช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนา หรือประเพณีวันสงกรานต์ งานบุญต่าง ๆ ซึ่งการเล่นเพลงพื้นบ้าน เป็นการร้องหยอกเย้ากันระหว่างหนุ่มสาวเป็นจังหวะสนุก ฟ้อนรำ ซึ่งเริ่มเลือนหายไปจากสังคมตามกาลเวลา ปัจจุบันยังมีพ่อเพลง แม่เพลง ในชุมชนเทศบาลตำบลท่าปลาที่ยังคงสืบทอดกันอยู่ และมีการสอนเพื่อสืบทอดและอนุรักษ์ไว้

วิธีการเล่นพื้นบ้าน อดีตจะเป็นการเล่นโดยที่ทุกคน ไม่จำกัดจำนวนผู้เล่นและร้องเพลงรำกันไป โดยเป็นเพลงนำโดยการร้องเพลงขึ้นครูก่อน ต่อด้วยเพลงที่หยอกเย้าเกี่ยวกับระหว่างชายและหญิง จะมีฉิ่ง และกลองนำเสียงปรบมือ จะทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ แต่ยุคปัจจุบันจะเป็นเพียงการร้อง รำ และปรบมือเป็นจังหวะ

เนื้อเพลงพื้นบ้าน (เป็นภาษาล้าน)

เพลงร้องขึ้นครู

- สิบนิ้วยกมือขึ้นไหว้ครู
วันนี้ฉันจะช่วยงานๆ

โปรดเอ็นดูนี้ญาติของฉัน
เอ็นดูตัวฉันเถิดท่านคุณครู

(ฝ่ายหญิง) ฉันไม่ใช่คนร้าย
ผิดไปภัยฉันด้วยๆ
วันนี้ฉันมาช้าไปหน่อย
อุตส่าห์ฝ่าดงหลงไพร ๆ
สวณักมาฝากรักกันเสียก่อน ๆ

ขอบอกตามตรงว่ารำไม่สวย
ฉันไม่สวยฉันไม่ใช่คนร้าย
อย่าทำใจน้อยบ้านฉันอยู่ไกล
โปรดจงเห็นใจเถิดพองามจน
อย่างเพิ่มไปรักใคร

(ฝ่ายชาย) แจ่มจริงนะกานดา
วันนี้ฉันมีความสุข
เป็นโสดอยู่นานไม่ไหว

งามตาเป็นลูกใครเอ๋ย
สนุกรื่นเริงหัวใจ
ขอลูกสะใภ้ฝากแม่ชักคน

(ฝ่ายหญิง) ไค้แต่คนสวยๆ
ไค้แล้วไค้ซ้ำจันจะจำหน้าได้

คนไม่สวยจะรำกลับมา
ผู้ชายหลายใจรักหญิงหลายคน

ใกล้ๆ เข้าไปอีกนิด
ดาหวานน้อยๆ อยู่ในวงฟ้อนรำ
เนื้อเย็นขอเชิญมารำ
ขอเชิญมารำทั้งสิ้นหน่อยเอ๋ย

ชิดๆ เข้าไปอีกหน่อย
รูปหล่อเข้าเชิญมาเล่น
มอหน้าในดาหวานฉ่ำ

เนื้อเพลงนั้นไม่ตายตัวจะร้องแก้เพลงกันแล้วแต่ว่าพ่อเพลง แม่เพลง จะร้องแก้หรือเกี่ยวกันอย่างไร ทุกครั้งที่ร้องจบท่อน

ปราชญ์ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการอนุรักษ์ พัฒนา และ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน คือ การทำแนวกันไฟ ปลูกป่าพันธุ์ไม้ตาม ธรรมชาติ เช่น มะขาม ต้นหางนกยูง มะค่า ตะแบก เป็นต้น และทำให้สัตว์ป่ามีแหล่งน้ำ แหล่งอาหารเพิ่มขึ้น

แนวกันไฟ คือ เป็นช่องว่างแนวยาวในป่า หรือระหว่างกลุ่มสิ่งก่อสร้าง ซึ่งมีความกว้างมากพอที่จะ ป้องกันไฟไม่ให้ลุกลามต่อเนื่องในกรณีที่เกิดไฟป่าหรืออัคคีภัย, โดยแนวกันไฟนี้บางที่อาจจะมียูตามธรรมชาติ เช่นหุบเหว ลำห้วย หรือแม่น้ำ, แต่บางแห่งก็เป็นแนวที่มนุษย์สร้างขึ้น บางเพื่อจุดประสงค์ในการป้องกันไฟ โดยเฉพาะ (ซึ่งจะมีการวางแผนล่วงหน้าโดยเจ้าหน้าที่ป่าไม้ หรือเจ้าหน้าที่ผังเมือง) บางก็เป็นผลพวงจากการถาง ทางเพื่อทำกรอื่น เช่นการสร้างทางเดิน ถนนลูกรัง หรือทางหลวง ประสิทธิภาพของแนวกันไฟมักจะขึ้นกับ ความกว้างของแนว (ยิ่งกว้างจะยิ่งกันไฟได้เด็ดขาด แต่ต้องเสียพื้นที่มากตามไปด้วย) รวมทั้งลักษณะภูมิประเทศ กับสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นเชื้อไฟในบริเวณนั้น (เช่นชนิดของต้นไม้ หรือวัสดุของสิ่งก่อสร้างข้างเคียง) ซึ่งส่งผลต่อ อุณหภูมิของเปลวไฟ และระยะทางที่วัสดุติดไฟมีโอกาสจะปลิวข้ามแนวไปได้, โดยทั่วไปจึงอาศัยแนวกันไฟเป็น มาตรการเสริมคู่กับการควบคุมเพลิงตามปกติ เพื่อลดโอกาสที่อัคคีภัยจะแผ่ขยายไปไกลเกินกำลังรับมือของ เจ้าหน้าที่แนวกันไฟที่มีประสิทธิภาพควรเป็นแนวกันไฟเปียก โดยปลูกพืชที่ไม่สลัดใบในพื้นที่ทำแนวกันไฟเพื่อลด การแผ่รังสีของไฟป่าลง มีการขุดหลุมตักน้ำและตะกอนดินเพื่อเพิ่มความชื้นใต้ดิน และช่วยอัตราการรอดของพืช ไม่สลัดใบในบริเวณดังกล่าว โดยหลุมกักน้ำและตะกอนดินจะใช้เป็นที่เก็บเศษวัชพืช ใบไม้ กิ่งไม้แห้ง เป็นที่หลบ ภัยของอินทรีย์วัตถุแห้งทั้งหลายจากการไหม้ลามของไฟป่า แนวกันไฟควรจัดทำเป็นตารางหมากรุก หรือทำหน้าที่ เป็นแนวกันไฟที่ไม่มีเชื้อเพลิงล้อมรอบพื้นที่เป้าหมาย ให้พื้นที่เป้าหมายมีแนวกันไฟสามารถเปียกป้องกันไฟได้ ไฟป่าจะลามมาจากทิศทางไหน หลุมตักน้ำและตะกอนดินที่ทำหน้าที่กันไฟป่า ยังเป็นที่หลบภัยของสัตว์เลื้อยคลาน แมลงและสัตว์เล็กๆที่อาศัยอยู่ในป่าเวลาเกิดไฟป่าลุกลามได้อีกด้วย

ปราชญ์ด้านความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม

นายจำลอง มิลห้ำ อายุ ๖๓ ปี

- บ้านเลขที่ ๑๑๘ หมู่ ๑ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๕๐

การศึกษา ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๖ โรงเรียนท่าปลา

มีบุตร ๓ คน เป็นหญิง ๓ คน

อาชีพ เกษตรกร

ปราชญ์ชาวบ้านด้าน ความเชื่อ ศาสนา พิธีกรรม ประกอบด้วย

๑. มัคณายก คือ ผู้นำทาง เป็นคำเรียกผู้จัดการเกี่ยวกับการทำบุญในวัด เช่น ป่าวประกาศให้ประชาชนทราบกำหนดการทำบุญตามเทศกาลหรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้นำขอศีล สวดมนต์

๒. หมอสู่วัณ คือ พิธีบายศรีสู่วัณ สามารถเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า พิธีสู่วัณ เป็นพิธีการมงคลที่นิยมปฏิบัติกันแถบภาคเหนือและภาคอีสานค่ะ ตามความเชื่อที่ว่าคนเราเกิดมาพร้อมขวัญที่คอยดูแลรักษา ติดตามเจ้าของให้สุขกายสบายใจเป็นปกติ ซึ่งพิธีบายศรีสู่วัณนี้ ชาวไทยเชื่อว่าเป็นพิธีกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพลังใจให้เข้มแข็งนั่นเอง โดยพิธีบายศรีสู่วัณจะทำในช่วงวันสำคัญของชีวิต เช่น ขวัญนา ขวัญเดือนสำหรับเด็กทารก การทำขวัญเมื่อหายป่วย เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพิธีการแต่งงานที่เป็นวันที่มีความสำคัญในชีวิตไม่แพ้วันอื่นๆ ย่อมต้องมีพิธีบายศรีสู่วัณเพื่อเพิ่มความเป็นสิริมงคลให้แก่ชีวิตคู่

สำหรับพิธีบายศรีสู่วัณในงานแต่งงานแบบไทยของภาคเหนือและอีสาน จะมีข้อสังเกตที่สำคัญก็คือ หากมีพิธีนี้จะไม่มีการนำพระพุทธรูปและประสาทรหรือพิธีรดน้ำสังข์ค่ะ ซึ่งพิธีบายศรีสู่วัณมักจะนิยมทำหลังจากเสร็จพิธีแห่ขันหมากและรับสินสอดแล้วนะคะ เครื่องใช้ในการประกอบพิธีบายศรีสู่วัณมีอยู่ ๒ อย่าง คือพานบายศรีและด้ายดิบค่ะ พานบายศรีจะถูกจัดตกแต่งด้วยใบตองเป็นชั้น ที่นิยมมักจะเป็น ๓ ชั้น ๕ ชั้น และ ๗ ชั้น ทั้งนี้และทั้งนั้นก็แล้วแต่ความสามารถของผู้จัดเลยจ้ะ ชั้นล่างของพานบายศรีจะประกอบไปด้วย ดอกไม้ ไข่ต้ม ขนม กล้วย อ้อย ปันข้าว เงินฮางและมัดด้ามแก้ว ตั้งแต่ชั้นที่ ๒ ขึ้นไปจะตกแต่งด้วยใบศรีและดอกไม้มงคลอย่างสวยงาม ส่วนในชั้นบนสุด จะมีใบศรี ด้ายผูกข้อมือ และเทียนเวียนหัวที่ทำจากขี้ผึ้งด้วย สำหรับด้ายที่ใช้จะต้องเป็นด้ายดิบและนำมาจับเป็นวงยาวพอที่จะผูกรอบแขนหรือรอบข้อมือได้ เมื่อวงแล้วให้เด็ดหรือดึงให้ขาด ห้ามตัดนะคะ เพราะโบราณถือว่าจะใช้มีดตัดเฉพาะด้ายที่มัดศพเท่านั้นค่ะ ที่สำคัญคือการทำพานบายศรีเพื่อใช้ในพิธีงานแต่งงาน จะถือเคล็ดให้คนจัดพานต้องเป็นคนดี บริสุทธ์ มีผัวเดียวเมียเดียว หรืออาจแค่มาสัมผัสพอเป็นพิธีแล้วให้ผู้มีความสามารถจัดพานต่อไปจนเสร็จก็ได้จ้ะ นอกจากพานบายศรีและด้ายดิบที่ต้องเตรียมแล้ว ยังมีเครื่องใช้อื่นๆ อีก เช่น ขันบูชา พานขนาดกลางสำหรับวางผ้า ๑ ผืน แพร ๑ วา หวี กระจกเงา น้ำอบ น้ำหอม สร้อย แหวน เป็นต้น ข้างพานบายศรียังต้องมีแก้วน้ำเย็น แก้วใส่น้ำกระถินป่า และแก้วเหล้าสำหรับหมอลำขวัญจะได้ดื่มหรือจุ่มดอกไม้สำหรับพรหมด้วย จากนั้นพานบายศรีที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะวางไว้ในที่ที่เหมาะสมเพื่อรอเวลาทำพิธีถึงจะยกไป

ในภาคเหนือจะเรียกบายศรีว่า ใบสี, ใบศรี หรือ ใบสีนมแมว และจะเรียกพานบายศรีว่า ขันใบสี เพราะชาวล้านนาจะเรียกพานว่า ขัน แล้วเรียกขันว่า สลุบ บายศรีแยกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. บายศรีหลวง

๒. บายศรีนมแมว

๓. บายศรีปากชม

๔. บายศรีกล้วย

สู่ขวัญ (เรียกขวัญ)

สะเดาะเคราะห์ต่อชะตา

สู่ขวัญงานแต่ง

มัคนายกวัด

ปราชญ์ด้านหัตถกรรม

นายจินดา ยศดีสา อายุ ๗๖ ปี

- บ้านเลขที่ ๑๒๖ หมู่ ๑ ตำบลท่าปลา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ๕๓๑๕๐

การศึกษา ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ โรงเรียนท่าปลา (เก่า)

มีบุตร ๓ คน เป็นหญิง ๓ คน

อาชีพ เกษตรกร

หัตถกรรมพื้นบ้านด้านการจักสาน

หัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง งานช่างหรืองานฝีมือของชาวบ้าน ที่ประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ไม้สอยภายในบ้าน ใช้เป็นสิ่งของสนองความเชื่อทางด้านประเพณี ศาสนา เช่น เป็นเครื่องบูชา ใช้เพื่อความสวยงามสนองความสุขทางจิตใจและเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ เช่น จักสาน งานปั้น งานไม้ เป็นต้น

เครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมชนิดหนึ่ง ที่ชาวบ้านสร้างขึ้นมา เพื่อสนองประโยชน์ต่างๆ ในการดำรงชีวิต เครื่องจักสานบางชนิด มีคุณสมบัติพิเศษคือ ความงดงาม ซึ่งเป็นผลพลอยได้ จากการที่ได้สร้างขึ้นด้วยฝีมือประณีต จนมีรูปลักษณะ ที่ไม่น่าจะนำมาใช้สอยเลย ทั้งนี้เพราะเป็นการสร้างขึ้นด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์

จักสานไม้กวาดดอกหญ้า

จักสานไม้กวาดทางมะพร้าว

